

niet wensch te conformeren aan de besluiten door Uwe Synode genomen. Daarvoor is mij de eenheid van de kerk van Christus te lief. Ik wil niet aan scheuring meewerken. Het is dan ook daarom, dat ik me voeg bij de kerk, die met den moed des geloofs zich heeft losgemaakt van een Synodale hiërarchie, die voor de kerk alleen maar ontbindend werkt. Ik wensch niets anders dan ambtsdrager en lid te blijven van de kerk, die ik in Januari 1944 verliet.

Natuurlijk wensch ik niet mee te doen met alle mogelijke knoeierijen om zoo een weg te vinden om toch te blijven in de door de Synode gebonden kerk. Wat de Synode veroordeelde is mijn innige overtuiging. Het is mij volkomen onbegrijpelijk, dat de Synode enerzijds besluiten neemt en dat anderzijds allerlei wegen en middelen bedacht worden om hen die bezwaard zijn in de kerk te doen blijven. Dit is zonder eenige twijfel een houding, die in flagrante strijd is met den eisch van den Koning der Kerk, die zegt: „Uw ja zij ja en Uw neen zij neen en wat boven deze is, is zonde“. Aan dat onheil spel kan ik niet meedoen. Of de besluiten zijn bindend en moeten gehandhaafd worden, maar dan ten opzichte van allen, ook van hen, die in vroegere publicaties met de door de Synode genomen besluiten in strijd komen, of de besluiten moeten eerlijk en open worden herroepen en teruggenomen. Een tusschenweg is hier niet.

Daarbij komt, dat ik in geen enkel opzicht ook maar eenige verantwoordelijkheid wil en kan dragen voor schorsingen en afzettingen van trouwe Dienaren des Woords en andere kerkeraadsleden, schorringen en afzettingen, die zeker in den hemel niet zijn geregistreerd. Ik ben er innig van overtuigd, dat vele door deze gang van zaken geschorsten door den Koning der Kerk. Wien de kerk alleen te dienen heeft, in hun ambt gehandhaafd zijn en blijven.

Het is mij ook hier onbegrijpelijk hoe de Kerkeraad van Kralingen aan deze handelingen heeft kunnen en willen meewerken en ik huiver als ik er aan denk, dat de broeders ook over deze zaak, zijn trouwe knechten aangedaan, eenmaal rekenschap zullen moeten afleggen tegenover den Koning der Kerk, die tevens Rechter is.

Als ik zoo afscheid neem van de broeders, wil ik niet nalaten hen zeer ernstig te wijzen op hun zonde van kerk-scheuring. De Heere geve den broeders verlichte oogen door Zijn Geest om hun zonde te kennen en te belijden en Hij voere door de kracht van Zijn genade de broeders op den weg van bekeering, opdat ze zoo met ons samen mogen strijden voor en arbeiden aan de eenheid van het lichaam van Christus, een eenheid, die ons voor alle dingen moet dierbaar zijn. Dan komt er ook de blijde mogelijkheid om binnen de muren van de kerk te discussiëren in Geestesgemeenschap over verschillende geschilpunten en zullen we samen strijden om te komen tot de waarheid, die in Christus Jezus is.

De Heere verlosse de broeders van de binding, waaronder ze zich hebben gesteld en Hij doe de broeders staan in de vrijheid, die daar is in Christus Jezus, onzen Heer.

De broeders zullen wel zoo welwillend zijn van dezen brief mededeeling te doen in de door de Synode gebonden kerk, terwijl ik mijnerzijds van dezen brief mededeeling hoop te doen in den dienst, die D.V. a.s. Zondag door mij geleid zal worden in de van Synodale hiërarchie vrijgemaakte kerk van Kralingen.

Met broedergroeten Uw,
w.g. F. A. DEN BOEFT.

Tot zoover Ds den Boeft. Hier wordt zonder omwegen gesproken — ook tegen het ergerlijke gekronkel, waarbij z.g. „rechts regelen“ gladweg worden verloochend — als ze eenmaal dienst hebben gedaan tegen bepaalde personen. Zulke „beleid“ is een gruwel.
K. S.

BRIEVEN aan een jongeren tijdgenoot

No. 12

Amice,

Dat is al een tijdje geleden, dat we corresponderden. No. 11 van mijn brieven schreef ik je in het nummer van 16 Aug. 1940. Onze krant is toen verboden, en De Heraut bleef leven; onze redacteur is meteen in het Huis van Bewaring gezet; en misschien was jij wel onder den troep, die, naar verluidt, op zekeren dag de directie dezes Huizes en daarna de lui van de Sicherheitspolizei verleggen, resp. kwaad gemaakt heeft, door de toezending, tegelijkertijd, van eenige tientallen ansichtkaarten uit een Veluwsch dorp, alle voorzien van de initialen: V. L. G.; hetgeen wel zal hebben willen zeggen: Vive le Gueux.

Inderdaad, de geus leeft nog. Hier en daar schijnt hij iets van de wildheid, de onbesuisdheid, van zijn oertype te hebben overgehouden. Ik hoop dat jij op dit punt een verbeterd exemplaar van de overigens edelaardige soort zult krijgen.

En die Sicherheitspolizei is inmiddels ter ziele. Vandaag kreeg ik nog een exemplaar in handen van het liederenbundeltje der Hitler-jeugd. Titel: *Uns geht die Sonne nicht unter* —. Jaartal: 1934. Deutschland, erwache! Juda den Tod! Ja, ja. Die rote Front, brecht sie entzwei! H.J. marschiert —

die Strasse frei! Ja, ja. Brüder, formiert die Kolonnen! Kennwort: Revolution! Deutschland, mein Deutschland, wir kommen, bringen Dir Freiheit und Brot! Ja, ja. Einst kommt der Tag der Rache, einmal, da werden wir frei: schaffendes Deutschland, erwache, brich deine Ketten entzwei. Ja, ja.

Und einmal ist zu Ende
die Nacht und all die Not,
dann haben wir die Hände
zu unserm Herregott,
und wir marschieren, marschieren,
in langen Reihen zu vieren,
der Sonne zugewandt,
und wir marschieren, marschieren,
in langen Reihen zu vieren,
die Fahne in der Hand,
ins freie Vaterland. —

Ja, ja, Het is om bij te huilen: de roes, de hoogmoed.

O Strassburg, unser Strassburg,
wir holen dich zurück.

Wat bleef er van Strassburg over?

Land zwischen Rhein — und Weserstrand,
o grüss dich Gott, Westfalenland!

Maar Westfalen is ook bezet gebied. En de soldaten, —

es leben die Soldaten
so recht von Gottes Gnaden.
Der Himmel ist ihr Zelt,
ihr Tisch das grüne Feld.
Tralali, tralala, tralalei,
Tralala, ihr Tisch das grüne Feld.

We hebben ze gezien „de geïnformeerde landpiraten van Adolf Hitler's jeugd. We hebben gevoeld, wat zij van „Gottes Gnaden“ wisten. Het was om te beven.

Maar nu ze weg zijn, moeten wij weer aan den opbouw. Je begrijpt, dat ik onwillekeurig daarbij denk aan wat ik je in dat laatste nummer vóór het verbod van ons blad heb geschreven. Ik heb het hier voor me:

„... troost je dan in elk geval maar met deze gedachte, dat je, om voor ons berooid volk iets goeds te kunnen zijn, goed antirevolutionair moet wezen. Verdiept, bekeerd, gesterkt, van allerlei ballast bevrijd? Best mogelijk. Maar dan toch antirevolutionair, en kerkelijk — gereformeerd, ook met al die toevoegselen van daarnet erbij.“

Me dunkt, we kunnen den draad van onze correspondentie hier wel weer opnemen.

En dan wil ik je wel wat opbiechten.

Ik heb wat medelijden met je.

Voorals als ik me afvraag, hoe jij dit advies, dat bijna 5 jaar geleden je gegeven werd, na die vijf jaren zult taxieren. Taxieren, niet het minst op het punt van zijn uitvoerbaarheid.

Ik liet daar even doorschemeren, in die woorden van vijf jaar geleden, dat je misschien het gevoel had, „van allerlei ballast bevrijd te moeten worden.“

Die ballastkwestie is een typische crisiskwestie. Nauwelijks waren de Duitsche, beter gezegd: de nazi-sprinkhanen in breede zwermen op onze akkers, in onze huizen, onze silo's, onze paleizen, kantoren en tempels neergestreken, of van rechts en links kwam de verzekering: *natuurlijk moet straks heel wat ballast overboord*. Wie in dien tijd — 1940 — zich nog respecteerde, zong in het wegmet-de-ballast-koor dapper mee. Wat nu precies onder de ballast te verstaan was? Geen mensch, die het wist te zeggen onder ons. Je had trouwens geen kans, nog iets te zeggen, dat niet gedictieerd was door een of anderen persconferent! Maar daarom was 't ook des te gemakkelijker, de formele ethiek van het ballast-over-boord-paragraafje te doceeren. Je toonde daarmee tweeërlei: primo, dat je „begrip“ had voor den nieuwen tijd; secundo, dat je toch een brave matroos was: de schuit, de ouwe schuit, die wou je in elk geval behouden. De politieke schuit. En ook de kerkelijke. Verder ging je verklaring niet, want je moest toch het advies van prof. Waterink uit die dagen ter harte nemen: je correct gedragen jegens den bezetter...

Nu die bezetter zelf bezet geworden is, komt boontje om zijn loontje. De vraag is nu: wat is ballast, en wat is de onmisbare lading? En — hoe krijgen we de ouwe schuit weer reë? Zonder ballast, alleen maar met all-round-waár?

Kijk eens, amice, als ik me niet bedrieg, sta jij, die me nog altijd voor den geest staat als antirevolutionair van gereformeerden huize, ietwat betuurd te kijken. Vooral als je denkt aan dat tweeër-

lei „terrein“, dat in mijn brief nr. 11 in de zoeven gereleveerde volzinnen ter sprake kwam.

Het politieke.

En het kerkelijke.

Dat ze in het politieke leven heel wat ballast overboord willen gooien, word je langzamerhand wel duidelijk. Er grijpen heel wat menschen naar de leiding, die zich kenmerken door het niet-geprononceerd zijn. Eenheid, roepen ze, eenheid. Een-blok-vorming. Maar tusschen blokken en leg-stukken wordt niet scherp onderscheiden. En als ze nog een uit leg-stukken opgebouwd blok schijnen te willen, m.a.w., als ze nog den kant uit schijnen te willen van federatief verband tusschen groepen of partijen, die elk voor zich een eigen karakter, een eigen beginsel, een eigen levens-overtuiging hebben, nu ja, dan moet toch het ééne leg-stuk zich naast het andere kunnen laten vlijen: alle componenten moeten aan en in elkaar passen, anders kun je het volk niet helpen, naar hun verzekering. Je kunt den machtigsten heiden van heden niet verslaan, als je niet met den momenteel minder barschen een verbond sluit. Je moet om den Beëlzebub-van-het-oogenblik te verslaan toch je associeeren met een paar van zijn minder ommeuze duivelen. Tenminste in het concrete werkprogramma. De antithese? Stil, — er moet toch ballast overboord? Real-politiek? Nee, nee. De ouwe lei-draden zijn nog niet vergeten. Maar reële politiek is wat anders. 't Eene is Duitsch, 't andere klinkt hollandsch. Men moet zijn tijd verstaan. Er is een „Gebot der Stunde“. Het is dit: dat de klok, die om 't uur het liedje speelt, dat elk uur een „Stunde des Gebots“ is, toch maar een poosje stil moest gezet worden. Mijn grootvaders klok was een deffige klok. Maar de oude man is dood gebleven in het concentratiekamp of anderszins. En opeens bleef ze — die klok — (stil gezet?) staan, om nooit meer te gaan, toen het doodsuur van d'oude verscheen. Heden, 't is nog aandoenlijk ook.

De politieke hemel weergalmt van 't anti-ballast-adagium.

Maar de kerkelijke?

Och arme, de kerkelijke hemel ziet rood, droevig rood, vanwege de ballastvermeerdering. Daar heb je nu een synode, en later nog een, die de professoren, de dominees, de candidaten, de ambtsdragers allemaal, bindt aan een heel stel splinternieuwe uitspraken — meervoud — van 1942. Dr. J. Ridderbos weet er alles van. 't Is dezelfde, die nog niet zoo heel lang geleden — 't was in 1930 — aan de Arnhemse synode schreef, „dat men inzake uitbreiding der belijdenisschriften de uiterste voorzichtigheid moet betrachten.“ „In dit opzicht“, zoo vervolgt hij, „brengt m.i. elke noodeloze uitbreiding gevaar met zich.“ „Het gezag der belijdenisschriften kan zelve door noodeloze uitbreiding licht worden verzwakt.“ „Het is een algemeen verschijnsel, dat een zaak door overdrijving niet gebaat, maar geschaad wordt.“ „Hoe grooter het aantal formuleeringen, hoe grooter het gevaar, dat er aan de volledige instemming met dit alles bij sommigen iets ontbreekt.“ „Ijverend voor de waarheid, moeten wij ook in de wijze, waarop wij dit doen, teederheid betrachten ten opzichte van de conscientien der geloovigen.“ „Het getal der kerkelijk-bindende menselijke formuleeringen (waarvoor toch aan de kerk geen gave der onfeilbaarheid is geschonken) zullen we niet zonder groote oorzaak vermeerderen, opdat we niet aan de conscientien der geloovigen lasten opleggen, die te zwaar zijn om te dragen.“ „Uit de troostrijke belofte aangaande de leiding des Geestes, aan de kerk geschonken, valt toch niet af te leiden, dat zij een steeds groeiende bundel belijdenisschriften zal moeten hebben.“ „Een belijdenis-schrift, zal ze niet al te veel het karakter verkrijgen van een leerreglement, ... moet bezitten dat winnende en geestelijk-bindende karakter, waardoor het ware belijden zich kenmerkt.“ „Voorals hier geldt, dat niet elke vermeerdering een verrijking is, niet iedere stap een schrede voorwaarts, noch elke uitbouw een waarborg voor beter en veiliger wonen.“

Met deze woorden — waarmee je correspondent het heelemaal eens is, heeft dr. J. Ridderbos destijds ons helpen vrijwaren tegen een reeks van nieuwe artikelen, die dr. V. Hepp al had aangekondigd als de Arnhemse artikelen. Zakelijk had prof. Greijdanus ze reeds getorpedeerd. Toen luidde dus het advies: *geen ballast!* Maar na 12 jaar is veel veranderd. Dr. J. Ridderbos heeft in 1942 nieuwe artikelen, en dit zelfs met een Toelichting, die hij in 1930 maar schadelijk vond, voorgesteld, die, na hun aanvaarding achter gesloten deuren ('t was immers

oorlog! al was, weer Ballast! Bij liever een oogenblik deze ballast het kerkel het schors matrozen.

En daar jes. Het p lijke, dat l hinderlijke de schuit boord te w delijke lad

Beste v boel er bij wil zegger het princij verloochen principeel zijn manne treft, valt den, die vo synodaliteit associeerer 1945 zich tegen N.S dat ze ook die in deze de kerkelij ongoddelij ieder, die synodale, nuchter te vrijhoudt „trouw“ b terrein h treft, amio Dat wil z blijven no veranderin kerkenordi vormden v

Je moet Ook in Wie een verkeerd h niet uitsto candidaten verstandig dwongen v van deze v centreeren ballast bew

Hier en eenigingen deining te heeft te w bond heeft gevormd d Hij zal de lossing nie dat men d in den Bon gedurfd, ir trouw war die in de gespuis zie verraad, d zaak. Zich oppersynoc men die p aan hun w om 's Heer kent als ge jeugdbond van w ge

Er is ge recht getro Van sch „synodale“ langs één „vrijgemaar richting e zullen vert organisati jeugtleider door n.l. t de vereeni kerkerader kend staar wettige su sen!“, kwa

1 in de zoeven
swam.

wat ballast over
gamerhand wel
nschen naar de
t niet-gepronon-
heid. Een-blok-
en leg-stukken
n als ze nog een
hijnen te willen,
hijnen te willen
groepen of par-
rakter, een eigen
ging hebben, nu
k zich naast het
ponenten moe-
kun je het volk
g. Je kunt den
et verslaan, als
et barschen een
ilzebub-van-het-
cleeren met een
elen. Tenminste
antithese? Stil,
? Real-politiek?
n nog niet ver-
anders. 't Eene
lsch. Men moet
ot der Stunde".
t uur het liedje
Gebots" is, toch
worden. Mijn
klok. Maar de
concentratiekamp
— die klok —
e gaan, toen het
leden, 't is nog

n 't anti-ballast-

et rood, droevig
ring. Daar heb
, die de profes-
de amtsdra-
splinternieuwe
2. Dr J. Ridder-
le, die nog niet
1930 — aan de
men inzake uit-
uiterste voor-
it opzicht", zoo
delooze uitbrei-
der belijdenis-
oze uitbreiding
n algemeen ver-
rijving niet ge-
groter het aan-
gevaar, dat er
it alles bij som-
de waarheid,
p wij dit doen,
an de consciën-
kerkelijk-bin-
(waarvoor toch
baarheid is ge-
groote oorzaak
de consciëntie
e te zwaar zijn
de belofte aan-
in de kerk ge-
en, dat zij een
tisschriften zal
arift, zal ze niet
van een leer-
winnende en
door het ware
hier geldt, dat
g is, niet iedere
elke uitbouw
wonen."

correspondent
derbos destijds
ks van nieuwe
gekondigd als
ad prof. Greij-

ballast!

uwe artikelen.
lie hij in 1930
ie, na hun aan-
't was immers

oorlog! al konden ze later, toen 't nog meer oorlog
was, weer ineens open!). bindend verklaard zijn.
Ballast! Ballast! Geen letter ervan overboord. Nog
liever een paar professoren overboord. En op het
oogenblik zijn er al honderden geschorsten, die
deze ballast niet wilden eeren als van God zelf in
het kerk-schip gedeponeerde lading! Soms laat men
het schorsen na, als men vreest, dat het teveel
matrozen kost. Maar de binding blijft bestaan.

En daar sta je nu op de grens van twee wereld-
jes. Het politieke, dat ballast kwijt wil. Het kerke-
lijke, dat het ruim er mee vol stouwt. En dat als
hinderlijke ballast overboord werpt allen man, die
de schuit wil redden door onnoodige ballast over-
boord te werpen, althans tusschen ballast en deug-
delijke lading scherp onderscheiden hebben wil.

Beste vriend, je moet nu niet in arren moede de
boel er bij neer gooien. Je moet je zelf blijven. Dat
wil zeggen: in de politiek moet je blijven staan op
het principieele standpunt, dat de antithese niet
verloochent, dat elke fusie, welke het voeren van
principieele politiek verhindert, tegenstaat, en dat...
zijn mannetjes in 't vizier houdt. Wat dit laatste be-
treft, valt 't jou ook niet op, dat onderscheiden lie-
den, die voor de kerkelijke ballast-belasting in volle
synodaliteit door het vuur gaan, deswege liever zich
associeeren met die synodale figuren, die in 1940—
1945 zich allesbehalve „trouw" hebben betoond
tegen N.S.B.-verraad en duitse gruwelen, dan
dat ze ook maar den naam noemen van menschen,
die in dezen wel „trouw" poogden te wezen, doch
de kerkelijke samenleving wilden vrijwaren tegen
ongoddelijke binding en schorsing en zoo? Niet
ieder, die „Trouw" leest of redigeert, weet zijn
synodale, lees: zijn universitaire, vrienden zóó
nuchter te taxieren, dat hij op politiek erf zich
vrijhoudt van hún kerkpartijdige suggesties, en
„trouw" blijft in de politieke sfeer aan wie op dit
terrein hem „trouw" bleven. En wat de kerk be-
treft, amice, wel, ook daar moet je „trouw" blijven.
Dat wil zeggen: ballast ballast, en lading lading
blijven noemen. Je vrij maken van alle grondslag-
verandering. En je houden aan de formulieren, de
kerkenordening, die het accoord van gemeenschap
vormden vóór 1942. Sedert eeuwen.

Je moet je dus concentreren op de eigen basis.
Ook in je jeugdorganisatie.

Wie eenmaal heeft ingezien, dat de kerk-leiding
verkeerd heeft gedaan, door uit te werpen, die God
niet uitstoot, door preekstoelen te ontzeggen aan
candidaten, die elke andere gereformeerde kerk van
verstandig formaat dankbaar accepteert, die zal ge-
dwongen zijn, ook in de jeugd-organisatie afstand
van deze valsche leiding te nemen, en zich te con-
centreren op de eigen basis. De van menselijke
ballast bewust vrijgemaakte.

Hier en daar is in den Bond van Jongelingsver-
eenigingen op Gereformeerden Grondslag reeds de
deining te bespeuren, die het ballast-lading-conflict
heeft te weeg gebracht. De voorzitter van dien
bond heeft zich van die deling een ander beeld
gevormd dan thans de werkelijkheid te zien geeft.
Hij zal de eenige niet zijn. Maar nu is de op-
lossing niet, dat men gaat lijmen en krammen, doch
dat men de feiten aanvaardt. Het meerendeel der
in den Bond toonaangevende figuren heeft het aan-
gedurfd, in Gods Naam mannen uit te werpen, die
trouw waren aan de belijdenis, en de kerkorde, en
die in de dagen van Assen, en van het N.S.B.-
gespuis zich hebben verre gehouden van het aparte
verraad, dat toen gepleegd is aan de gereformeerde
zaak. Zich daarin onderscheidende van vele thans
oppersynodale en intra-synodale lieden. Nu moet
men die prominente figuren in den Bond houden
aan hun woord. Zij werpen uit, naar hun zeggen,
om 's Heeren wil. Maar wie de uitgestootenen er-
kent als goed gereformeerde menschen, kan in de
jeugdbonden dan ook niet meer de leiding volgen
van wie genen uitstieten.

Er is genoeg gescharrel, nu moeten de voren
recht getrokken worden.

Van scharrelen gesproken na ruggespraak met
„synodale" voorgangers in den Bond heeft b.v. on-
langs één der Bonds-vertegenwoordigers aan een
„vrijgemaakten" collega geschreven over de op-
richting eener provinciale jeugdcentrale, waarin
zullen vertegenwoordigd zijn onderscheiden jeugd-
organisaties. Slechts enkele dagen nadat deze
jeugd-leider nog hoog van den toren geblazen had,
door n.l. te poneeren, dat het kerkelijk toezicht op
de verenigingen alleen in handen mocht zijn van
kerkeraden, die bij het departement van Justitie be-
kend staan (alsof dit departement de kwestie der
wettige successie confessioneel zou kunnen oplos-
sen!), kwam hij namens de vergadering, die deze

jeugdcentrale had opgericht het denkbeeld oppe-
ren, en de begeerte uitspreken (!), om boven de
kerkelijke verdeeldheid uit, bezwaarden en onbe-
zwaarden, synodalen (lees: synodocratisch gelei-
den) en vrijgemaakten in één organisatieverband
te doen samenwerken.

Hoe is 't mogelijk?

Boven kerkelijke verdeeldheid uit?

Je kent die klanken, en weet wat ze waard zijn.
Als Dr K. Dijk meent, wat hij zegt: dat n.l. de pro-
fessoren Greijdanus en Schilder en de verbannen
candidaten de afsnijding waard zijn, omdat zij zijn
dusgenaamde rechtsregelen grof onrecht noemen,
en zijn theologie een vergissing, hoe kan hij dan
met hen samenwerken? Hij heeft uitgebannen, hij
met zijn universitaire collega's. In Gods Naam.
Dat moet hij niet bagatelliseeren. De vrijgemaakten
staân voor hun zaak. En ze hebben geen behoefte
meer aan lei-draden, die nog weer eens in-hame-
ren, wat zich thans als leër, als confessie, heeft
opgelegd met de hoogmoedige arrogantie van den
„bindenden" kerkdespoot.

De Bonds-representant van daareven wilde, om
de vrijgemaakten te kunnen meekrijgen, het kerke-
lijk toezicht dan maar opschorten! Toezicht van één
der kerkeraden in plaats, waar een synodocrati-
sche en een vrijgemaakte bestaat, zou maar „een-
zijdig" zijn. Toezicht van beiden zou maar verwar-
rend werken!

Eénzijdig? Dr K. Dijk zal er van staan te kijken,
als hij dat leest. Zijn kerkeraad is toch van Gods-
wege geroepen tot handhaving der leer? En de
jeugd zou zeggen: éénzijdig? Des Zondagsmor-
gens — in de kerk — zou de synodocratische ker-
keraad alzijdig zijn tegen de „eénzijdige" bezwaar-
den? Maar des Zondagsavonds — in de J.V. —
zou hij één-zijdig zijn geworden?

Kent men nog zoo iets als den kerkelijken eed?
Er is reeds een synodocratische kerkeraad, die

erin „berust" heeft, dat het toezicht op de J.V. aan
hem onttrokken werd. Om de vrijgemaakte jeugd
te behouden. Maar die kerkeraad moet toch God
danken, dat al die synodale praladireur door God
zijn vervaardigd, de kankerplekken uit te snijden?
Moet hij niet juist nu staân op zijn recht van toezicht?

Amice, wees gij wijzer dan zulke leermeesters. Er
zit soms niets anders op, als dezen zich in dwaas-
heid en zonden verstrikt hebben, en liever zich in
bochten wringen, dan het eerlijk te bekenne.

Ik wou, dat de jongelui bij ons wat minder reso-
luut zongen dan de Hitler-jeugd van daar straks.
Maar dat de anderen wat resoluter waren in het
zingen van hun danklieden voor de in 1944 h.l.
van God verkregen evangelische verlossing uit den
greep van valsche leer en kerkverwoesters. Zóó zie
ik de zaken niet. Maar zóó moesten zij op hun
standpunt ze wel zien. Helaas, ze hebben geen
standpunt. Ze blazen hun eigen bunkers nu al op.
Alleen maar: ze nemen officieel niets terug. De kerk
gaat intusschen dood, omdat ze haar „klimaat" niet
meer kent. En de synodocratisch gebonden kerken
hebben nog nooit zoo'n chaotisch beeld vertoond
als na de dictatuur van 1944.

Het is — nu voegen we nog eens de beide ter-
reinen samen — geen toeval, dat en in politiek en
in kerkelijk opzicht de dictatuur ruïnes achter zich
laat. En daarom, beste kerel, wees je zelf. En zeg
het den Kuiper-jubilanten van jaren geleden maar
eens na:

dare to be a Daniel,
dare to stand alone!

Als je de waarheid daarin dient, zal God voor
rest zorgen. Kom jij tot een eigen bond van vrij-
gemaakte jongeren.

Met hartelijken groet,

je

ADOLPHUS VENATOR.

Dr G. M. den Hartogh
en een concrete vraag

In „Mededeelingen" van de Geref. Kerken classis Gronin-
gen schrijft een inzender het volgende:

Aan den WelEerw. Heer Ds D. v. Dijk.
WelEerw. Heer,

Nadat ik op de kerkeradsverg. van 15 Maart j.l. ver-
schillende vragen ter tafel had gebracht, om een duidelijk
antwoord te krijgen. o.m. op deze vraag: Wordt in de
doop de inwendige aanwezige genade verzegeld (waarop
ik een ontkennend antwoord kreeg), ben ik op 23 Maart
persoonlijk bij Ds Lindeboom geweest, om hem nog eens
deze vraag voor te leggen in verband met hetgeen ik las
betreffende candidaat Schilder, aan wien deze zelfde
vraag is voorgelegd, welke officieel door Prof. Grosheide
aan hem is gedaan. Hierop kon deze geen bevestigend
antwoord geven, waarop hij van de kansel werd geweerd.
Toen heb ik Ds L. gevraagd, of dat betreffende cand.
Schilder, werkelijk zoo was. Hij meende, dat het een fou-
tief peraverslag was, waar dat in stond, maar zei, Prof.
den Hartogh spreekt vanmiddag in Zuidhorn, vraag die
maar eens, zeg 't maar in mijn naam. Deze vragen heb ik
dan ook zoo te Zuidhorn gesteld: I. Wordt in de doop
de inwendige aanwezige genade verzegeld? Vraag II is
candidaat Schilder van de kansel geweerd, omdat hij deze
vraag niet bevestigend kon beantwoorden? Nu had ik stel-
lig verwacht een kort en bondig antwoord te zullen ont-
vangen. Hoe werd ik teleurgesteld. In plaats van mijn
eerste vraag te beantwoorden, stelde hij de vraag zoo,
alsof ik gevraagd had, of de doop het geloof versterkte.
Daar heeft hij ongeveer 15 min. over gesproken, doch
mijn vraag werd niet beantwoord. Toen ik dat vernam,
dacht ik: „dan zal mijn tweede vraag ook wel niet be-
antwoord worden." Deze gedachte bleek juist te zijn. Dus
kon ik onverrichterzake huiswaarts keeren.

Er was geen gelegenheid om op mijn vragen terug te
komen. Ik wist echter, dat Prof. den Hartogh hier in A.
bij Ds L. zou logeeren. Om toch het fijne van de zaak te
weten te komen heb ik hem opgezocht aan de pastorie,
tintwig voor acht en om acht uur moesten wij binnen zijn.
Dus niet veel tijd. Zoo heb ik hem direct weer de vragen
gesteld, maar kreeg eerst weer lange citaten te hooren
van wat anderen gezegd hadden. Zoodat mijn tijd beden-
kelijk inkortte.

Daarom lei ik hem uiteindelijk nog eens de schriftelijke
vraag voor, waarop hij dan bevestigend antwoordde. De
tijd was inmiddels verstreken om nog het antwoord op
de tweede vraag te krijgen, zoodat ik daarover van Prof.
den Hartogh nog geen officiële uitspraak kon krijgen.
Dit alles doet mij pijn, daar ik onze Professoren altijd
hoogachtend heb toegedragen.

Waarom nu niet openlijk en eerlijk op de vergadering
beantwoord, waarom moet het afgedwongen worden?

Ik meen een en ander even te moeten schrijven, daar

ik het verslag van zoo'n verg. van Niezijl zag staan in
het Kerkblad. Ja, ik kwam wel verslagen van de vergade-
ring terug, maar niet in dien zin, welk een synodale broe-
der bedoelde „verpletterd".

Laten wij in 's Heeren kracht strijden tegen het kwade.

Met hartelijke gr. en heilbede
Uw br. in Chr.
R. SMIT.

Ds D. v. Dijk teekent bij dit stuk aan:

Bovenstaand stukje werd mij toegezonden door een
broeder uit Aduard. Het is goed dit te publiceeren, opdat
men wete hoe men de vraagstukken, waarover het gaat,
zoekt te ontwijken.

Wat nu de quaestie van candidaat Schilder betreft.

Men kan niet zeggen, dat aan hem de vraag is gesteld,
of hij geloofde, dat de doop inwendige, aanwezige, ge-
nade verzegelde.

Maar wanneer men op grond daarvan de zaak, waar-
over het gaat, zoekt te verdoezelen, speelt men oneer-
lijk spel.

De vraag mag dan formeel niet aan Cand. Schilder zijn
gesteld, de zaak is met hem besproken. En op de Synode
is gerapporteerd, dat hij ontkende, dat de doop inwendige,
aanwezige, genade verzegelde.

Op grond daarvan werd geconstateerd, dat deze can-
didaat afweek van Art. 33 van de Nederlandsche Geloofs-
belijdenis.

Men heeft dit (vreemd genoeg) niet opgenomen in de
conclusies van het rapport, op grond waarvan men hem
het preekconsent ontnam, maar in het rapport is het wel
gezet.

De Synode heeft dus uitgesproken, dat iemand, die niet
aanvaardt, dat de doop inwendige, aanwezige, genade
verzegelt, afwijkt van de Belijdenis.

Laat men toch niet probeeren daar omheen te praten.

In de procedure met Cand. Schilder is dit klaar geble-
ken.

Men weet dus, waar men met de Synode aan toe is.

Over het leerzame geval van cand. H. J. Schilder, thans
— nu er nog verstandige menschen zijn — Ds H. J. Schilder,
laten we ons elders nog wel uit, ook door publicatie van een
brief van Dr F. W. Grosheide. Wat Dr den Hartogh betreft,
wie hem hoort, bedenke, dat exclamaties en argumenten twee
zijn. En dat een beroep op de gebeden van Dr Duursema, die
evenmin als Dr den Hartogh, het spel van de lieden-op-den-
achtergrond heeft doorzien, al evenmin een argument is.

Zuivering.

Friesch Dagblad van 18 April 1945, hoofdredacteur de
heer H. Algra, schrijft:

Het dienen van beginselen beteekent thans minder dan
oort dien van partijloosheid. Wij weten niet
eens, of de A.R. partij in haar oude gedaante zal herrij-
zen. Misschien is het nu eerder zaak, dat haar vertrou-
wensmannen het initiatief helpen nemen tot het vormen
van een Christelijk-sociale volkspartij waarin allen kun-
nen samenwerken, die instemmen met wat hier verder
wordt gezegd.

In elk geval is het ongewenst, dat op welke wijze
ook, door zalvende woorden of door intrigues, ooit